

Nr 167.

Av herr **Edén m. fl.**, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m.

Vid föregående års riksdag frambar liberala samlingspartiets förtroenderåd genom i riksdagens bägge kamrar väckta motioner förslag till genomförande av en ny rusdryckslagstiftning. Detta förslag var i allt väsentligt detsamma som på motsvarande sätt väcktes vid 1914 års senare riksdag. Riksdagens kamrar stannade i olika beslut, och det av bevillningsutskottet framlagda förslag till sammanjämkning av kamrarnas olika meningar föll på första kammarens motstånd.

Då vi även i år bringa frågan inför riksdagens prövning, vilja vi framhäva, att allt fortfarande de skäl gälla, som dels i nykterhetskommitténs betänkande, dels i de vid de båda sistlidna riksdagarna förda förhandlingarna utvecklats för behovet av den reform, vi föreslå. Det torde inom riksdagen råda enighet därom, att den nuvarande rusdryckslagstiftningen ovillkorligen kräver en reformering, och det är vår övertygelse, att vårt förslag erbjuder en framkomlig väg ut ur de missförhållanden, som måste övervinnas, därest en verklig folknykterhet skall kunna skapas.

Med smärre formella ändringar är det förslag, vi nu framlägga, i allt väsentligt samma förslag, som vi framburo vid fjolårets riksdag.

Vid 1914 års senare riksdag hade bevillningsutskottet föreslagit, att den för lokalt försäljningsförbuds infriande, respektive upphävande erforderliga majoriteten skulle utgöra minst hälften av röstberättigade. Gent emot detta fasthöllo vi kravet på, att sagda majoritet skulle sättas till $\frac{2}{3}$ av de röstande. Vi kunna med tillfredsställelse konstatera, att bevillningsutskottet vid fjolårets riksdag anslöt sig till vårt förslag på denna punkt.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 4 saml. 71 häft. (Nr 167—168.) 1

En annan viktig punkt, på vilken bevillningsutskottet såväl vid 1914 års riksdag som vid fjolårets företrädde en avvikande mening, var frågan om kontrollnämnderna. De i vårt förslag upptagna bestämmelserna om kontrollnämnder hade i bevillningsutskottets förslag uteslutits. Enligt vår mening kan man dock icke utan vidare utgå från att bolagsstyrelserna verkligen handhava försäljningen i enlighet med lagstiftningens syfte och detta icke ens om majoriteten av bolagens styrelser utgöras av representanter för det allmänna. Därför synes det vara påkallat, att ställa utanför dessa styrelser en institution, som får till ensam uppgift att vaka över att bolagen fullgöra sina åligganden och bliva bolagen till en sporre i detta hänseende. Visserligen kan det synas, att det allmännas representanter inom bolagens styrelser lika väl borde kunna fullgöra denna kontrollbefogenhet, som om de utgjorde en särskild kontrollnämnd, men den omständigheten, att bolagen på flera orter genom underlåtenhet och försummelse handhava försäljningen på ett otillfredsställande sätt och att det har hänt, att det allmännas representanter visat oförståelse för nykterhetsintressena, synes oss ådagalägga, att bolagssystemets nuvarande anordning icke är sådan, att den kan beräknas fylla de långt större uppgifter, som i framtiden skulle påläggas densamma. Ett annat förhållande skulle otvivelaktigt inträda, om det allmänna genom en särskild institution utifrån finge tillfälle att kontrollera varje bolags skötsel. I regel skulle i dessa nämnder icke komma att inväljas andra personer än de, som hade intresse för kontrolluppgiften, och den omständigheten, att kontrollnämnden skulle hava kontrollen sig ålagd såsom främsta och enda skyldighet, lär garantera ett helt annat intresse för utförandet av denna uppgift än om det allmännas representanter äro ledamöter i styrelserna utan särskild angiven uppgift att tillgodose nykterhetsintressena. Detta sätt att skarpt skilja förvaltning och kontroll är för övrigt icke främmande för Sverige. Enär efter vår mening inrättandet av kontrollnämnder långt ifrån att försvaga bolagsstyrelsernas verksamhet i stället skulle bliva dessa en sporre till ordentligt fullgörande av sina uppgifter, hava vi upptagit bestämmelserna om kontrollnämnder i författningsförslaget.

Jämväl i vissa andra avseenden hava vi ej kunnat biträda bevillningsutskottets ändringsförslag. Sålunda har åt 18, 21, 80, 87, 88 och 133 §§ givits den lydelse, som vi tidigare föreslagit. Vidare har ur förslaget uteslutits bestämmelsen om tillfällig utskänkningsrätt (22 § av utskottets förslag). Slutligen hava vi i anslutning till riksdagens förra året med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 23 fattade beslut till 105 § fogat ett nytt moment.

För övriga av oss föreslagna smärre ändringar torde någon särskild redogörelse icke vara erforderlig.

I ersättningsfrågan framställa vi samma yrkande som förlidet års bevillningsutskott.

Då vi i enlighet med liberala samlingspartiets beslut gå att väcka förevarande motion, uttala vi den livliga förvissningen, att dess antagande skulle vara av den största betydelse för vårt folks utveckling och för skapande av större samhällslycka, och vilja vi därför varmt förorda, att riksdagen upptager vårt förslag till behandling med den fasta förutsättningen att nu bringa frågan till dess lösning.

På grund av vad sålunda anförts, få vi härmed vördsamt hemställa,

1) att riksdagen måtte för sin del antaga vid denna motion såsom bilagor fogade förslag till

a) förordning angående försäljning av rusdrycker;

b) förordning om ändrad lydelse av 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka;

c) förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

d) förordning om ändrad lydelse av 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker;

e) förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkningen av brännvin; samt

f) förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel;

2) att riksdagen, under förutsättning att riksdagen antager ovanberörda författningsförslag, måtte, i anledning av införandet av förordningen angående försäljning av rusdrycker,

dels medgiva, att till sådan ägare av gästgiveri, vilken, på grund av bestämmelserna i 10 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av rusdrycker, är berättigad att

utskänka brännvin, må för rättighetens upphörande från och med år 1918 av staten utgivas ersättning med årligt belopp, som av Konungens befallningshavande fastställas efter de grunder, vilka finnas angivna i kungörelsen den 12 juli 1907 angående ersättning till gästgivare, som avstå från dem jämlikt förstnämnda lagrum tillkommande rätt till utskänkning ävensom att änka efter manlig ersättningstagare må, därest äktenskapet blivit ingånget före den 1 maj 1907, efter mannens fränfalle under sin återstående livstid äga att uppbära den ersättning, vartill mannen, om han levat, varit berättigad,

samt bestämma, att gästgiveriägare, om han vill komma i åtnjutande av ifrågavarande ersättning, skall därom före den 1 september 1917 till Konungens befallningshavande i det län, varest gästgiveriet är beläget, ingiva ansökning och därvid styrka att han i egenskap av gästgivare fortfarande är till utskänkning berättigad;

dels ock medgiva, att erforderliga medel för gäldande av ersättningsbelopp, som enligt ovan angivna grunder skola utbetalas, må utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, och att till gästgivare beviljad ersättning av Konungens befallningshavande må utbetalas kvartalsvis vid början av varje kvartal från och med ingången av år 1918.

Stockholm den 27 januari 1916.

<i>Nils Edén.</i>	<i>R. G. Hamilton.</i>	<i>Johan Ericsson.</i>
<i>Axel Schotte.</i>	<i>Rob. Karlsson.</i>	<i>Linus Lundström.</i>
<i>W. Bäckström.</i>	<i>Erik Röing.</i>	<i>Jakob Pettersson.</i>
	<i>E. A. Nilson.</i>	

Bilagan till denna motion är lika lydande med den som fogats vid motionen nr 63 i första kammaren av herr Kvarnzelius m. fl.